

Inleiding

De stad Doetinchem is ontstaan op rivierduinen, opgestoven in het dal van de Oer Rijn. De combinatie van vruchtbare natte riviergronden met de hogere plekken om op te wonen was ideaal. Doetinchem ontleeft ook tegenwoordig nog zijn kwaliteit aan de nabijheid van de rivier en de aantrekkelijke bossen op de rivierduinen. Aan de buitenranden van de stad is die landschappelijke context nog het beste te zien.

Aan de westflank van Doetinchem, bij Landgoed Hagen en de Kruisbergse bossen, spelen een aantal ontwikkelingen die vragen om een duidelijke sturing in het gebied zodat deze kwaliteiten en karakteristieken behouden blijven. Deze gebiedsvisie geeft een integrale ruimtelijke basis voor de gewenste ontwikkeling in het gebied. Het geeft inzicht en richting aan de afwegingen die hier spelen en kan als zodanig gebruikt worden bij toetsing en kaders stellen.

Landschapsstructuur

De opgestoven zandkoppels van het rivierduin zijn in de loop der eeuwen begroeid geraakt met bossen en heide. Op deze woeste gronden liet men schapen grazen en plantte men bos voor het hout. Op de meest vruchtbare gronden werden kleine akkertjes ontgonnen, omgeven door een wal met hakhout. Door het op- en uitsterven van het zand ontstonden droge zandige stuifduinen. In de lemige laagten daartussen bleef het regenwater staan en vormden zich zure vennen. Aan de noordoost kant van de rivierduinen treedt kalkrijker kwelwater uit van diepe grondwaterstromen. Hier liggen waardevolle broekbossen en natte hooglanden. De zuidwestflank daarentegen is droger. Zo ontstond een gevarieerd landschap van bossen, lanen, heide en vennen en daartussen open akkers. De rivierweiden langs de IJssel kenmerken zich door lange weidse doorzichten. De weilanden worden omzoomd door meidoornhagen en populieren singels. Op de Keppelseweg, van oorsprong de "droge voeten lijn" is het prachtige verloop van deze landschapsensembles heel goed te ervaren. Aan de ene kant de lange doorkijken over de lager gelegen uiterwaarden en aan de andere kant de opgaande flank van het rivierduin, met kruidenrijke akkerpercelen en het bos op de heuvel. Deze overgangzone vormt een stevige buffer tussen de kernen van Doetinchem en Langerak. De reliëfrijke rivierduinen zijn aardkundig waardevol.

Biodiversiteit

De verschillen in het landschap, droog en nat, arm of voedselrijk, zuur of juist kalkrijk, trekken verschillende planten en dieren. Daarom is juist de overgangzone van de Kruisbergse bossen, Landgoed Hagen naar het IJssedal zo belangrijk voor de biodiversiteit. Voor het voortbestaan van soorten is het belangrijk dat ze kunnen migreren. Dat doen ze tussen vergelijkbare leefgebieden: zo migreren kamsalamanders van pool naar pool. Verbindingen parallel langs de rivierduinen/hoogtelijnen zijn dus belangrijk voor de uitwisseling van populaties. Daarnaast is de verbinding tussen leef- en jachtgebied belangrijk. Zo vliegen vleermuizen langs de laanstructuur van 2e Loolaan naar de insectenrijke natte weilanden rond de IJssel. In dit geval dwars op de hoogtelijnen. Door dit soort natuurlijke verbindingen ruimte te geven worden de ecosystemen versterkt. Door deze verbindingen ook bewust ver de stad in te voeren komen eekhoorns en vlinders ook voor in de woonwijken. Tevens leveren deze groene structuren een belangrijke bijdrage aan klimaatopgaven als hittestress en waterberging. Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) valt samen met de Kruisbergse bossen en delen van Landgoed Hagen. Aan de flanken van deze GNN liggen veel Gelderse ontwikkelzones (GO) die als buffer fungeren en bewust ingericht kunnen worden om het systeem te versterken.

Cultuurhistorie

Het gebied rond de Kruisberg is al eeuwen in agrarisch gebruik. Het samenhangend systeem van vochtige graslanden langs de rivier, gemeenschappelijke heidegronden op het rivierduin en de akkers op de flank bracht een rijk en gevarieerd landschap voort. Het landgoed Hagen vormde daarin de spil. Natuur, landbouw én sociaal maatschappelijke functies waren verbonden in een dynamische samenhang. De afgelopen decennia hebben nieuwe ontwikkelingen zich losgekoppeld van de landschappelijke logica, gewoon omdat het kon. Door de oude structuren weer aan te zetten, wordt de samenhang van het cultuurhistorisch landschap weer logisch en beleefbaar.

Gemeentelijke Ambitie

Door actief te sturen op het versterken van kwaliteiten en bij toekomstige ontwikkelingen respect te hebben voor de structuur van het gebied kan dynamisch meebewogen worden met de behoeften van deze tijd. De volgende maatregelen dragen hieraan bij:

1. Verbinding Oude IJssel.

Het landschap tussen Langerak en Doetinchem wordt zo ingericht dat planten en dieren optimaal kunnen migreren en hun leefomgeving verbeterd. Denk daarbij aan het terugbrengen van steilranden, hakhoutsingels, meidoornhagen.

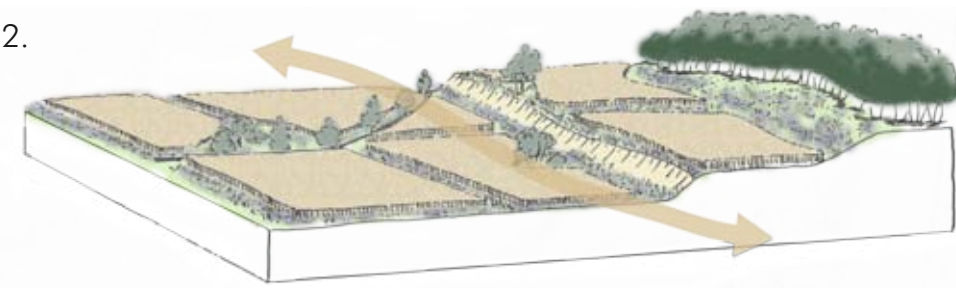
- 1.

2. Verbinding op de flank

Op de flank van het rivierduin worden zowel visueel als ecologisch verbindingen hersteld. Door het terugbrengen van kruidenrijke akkers en soortenrijke steilranden en bermen profiteren vlinders, bijen, kleine zoogdieren en vogels zoals de patrijs van het voedselaanbod en schuilgelegenheden. Het herstellen van enkele lange zichtlijnen versterkt de beleving van dit landschap. Meer ruimte voor brede boszomen verzacht de vaak scherpe overgang van bos naar akkers en biedt veel meerwaarde voor planten en

- 2.

3. Kelderlaan

Kasteel de Kelder vormt het cultuurhistorische hart van landgoed Hagen, waarbij de Kelderlaan de ruggengraat is. Door deze imposante laan aan weerszijde meer ruimte te geven krijgt deze aanloop naar het landgoed veel meer allure.

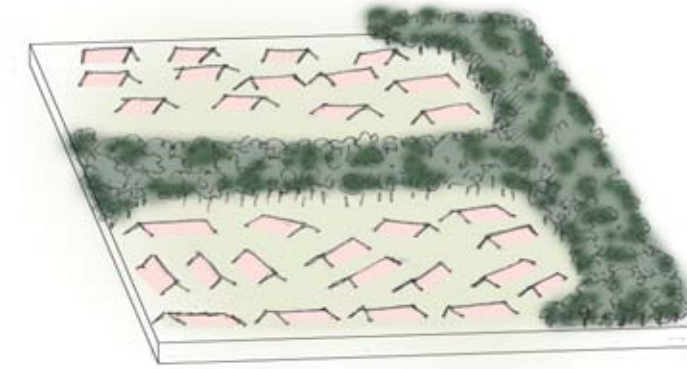
4. Zonnepark Keppelseweg

In het kader van de energietransitie wordt op de flank van het rivierduin een zonnepark ontwikkeld. Het is niet wenselijk de zichtlijnen geheel weg te planten. Robuuste randzones verzachten het zicht op de panelen en versterken de biodiversiteit.

5. Groene corridors

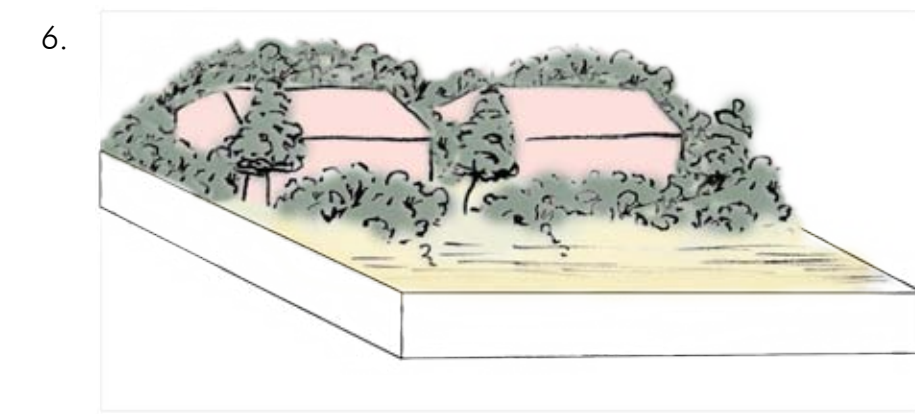
Met de huidige klimaatopgaven zal groen in de stad een steeds belangrijker functie vervullen. Denk aan waterberging en verkoeling, maar ook fijnstofafvang en CO₂-binding wordt steeds belangrijker voor een aangenaam stadsklimaat. De eerder genoemde Kelderlaan en het Hietlandtracé zijn potentieel groene verbindingen vanuit de stad. Wandelaars en hardlopers krijgen daarmee direct toegang tot de Kruisbergse bossen. Omgekeerd brengt het de natuur ver de stad in. Door de begraafplaats en de groenperken mee te nemen in een helder ontwerp kan een aantrekkelijke toegangspoor gemaakt worden tot de Kruisbergse bossen.

- 5.

6. Zachte groene stadsranden

Met name de scherpe overgangen tussen bebouwing en buitengebied voelen rommelig en niet fraai aan. Dit speelt aan bv. aan de Prins Alexanderstraat en de Bijsmalaan. Het bewust aanplanten van een groene boszone langs deze rafelranden biedt ook ecologische en recreatieve meerwaarde.

7. Herontwikkeling Den Ooiman

De herontwikkeling van het zorgcomplex Den Ooiman biedt kansen om een aantrekkelijke groene setting te creëren met woon- en zorgblokken daarin gegroepeerd. Daarmee wordt een zachte stadsrand gevormd.

8. Herontwikkeling Slingeland terrein

Deze locatie biedt kansen voor woningbouw in een groene setting. Een groene corridor door dit gebied verbindt de stad via park Ruimzicht met het landgoed Hagen.

7. & 8.

9. Ommetjes om

Een wandelstructuur tussen de Oude IJssel en de Kruisbergse bossen kan samen gaan met het vergroenen en verzachten van de stadsrand. Een stevige groene boszone (zie 6.) langs de Bijsmalaan en Westermaatweg versterkt ook de ecologische verbindingfunctie. Een afwisselende lunchwandeling wordt mogelijk als de wandelstructuur aansluit bij de paden door de uiterwaarden en het bedrijventerrein Keppelseweg.

10. Kwaliteitsslag bestaande erven en ontwikkeling nieuwe erven.

Hier en daar kunnen nieuwe erven toegevoegd worden, mits deze door een groene erfsetting bijdragen aan het verzachten van bestaande rafelranden. Ook goed geplaatste boomgroepen, hakhoutsingels en erfbeplanting zijn middelen om de visuele kwaliteit te verhogen. Daarbij gebruikmakend van bestaande paden en wegen.

11. Landgoed Hagen

Het landgoed wil zich blijven mee ontwikkelen met de samenleving door hedendaagse functies in te passen binnen de natuurdoelstellingen en het cultuurhistorisch erfgoed. Om het kasteel aan te passen aan de eisen van deze tijd en duurzaam te exploiteren is reconstructie van een tweede beuk noodzakelijk. Tegelijk worden elders op het landgoed enkele woonerven ontwikkeld. Door juiste landschappelijke inpassing en gelijktijdig intensieve landbouwpercelen om te vormen naar kruidenrijke akkers ontstaat hier een aantrekkelijke randzone tussen stad en bos. Daarbij worden zichtlijnen gerespecteerd en de natuurlijke potenties van de randzone versterkt.

- 11.

